

ČIDLA PRO MĚŘENÍ KONCENTRACE KYSLÍKU A TEPLoty TYP CSOT 53

Návod k používání a údržbě

▪ OBSAH

1. Rozsah použití	strana 2
2. Rozsah dodávky	strana 3
3. Uvedení do provozu	strana 3
4. Měření	strana 3
5. Údržba čidla	strana 4
6. Základní vlastnosti čidla	strana 5
6.1. Funkce čidla.....	strana 5
6.2. Závislost proudu čidla na rychlosti pohybu měřeného vzorku	strana 5
7. Konstrukce čidla	strana 5
8. Technické údaje	strana 6
9. Skladování	strana 7
10. Ochrana životního prostředí	strana 7

VYSVĚTLIVKY

V tomto návodu jsou použity následující značky:

Při nerespektování tohoto upozornění může dojít k poškození čidla nebo k chybnému měření (řízení).

Při nerespektování tohoto upozornění může dojít k nevratnému poškození čidla, technologického zařízení, nebo k ohrožení bezpečnosti a zdraví osob.

Informace jak naložit s odpadem

UPOZORNĚNÍ

Manipulace s čidly může provádět pouze pracovník s odpovídající kvalifikací, seznámený s jejich funkcí a údržbou.

Použití čidel nad rámec určený tímto návodem je nepřipustné.

Pokud je čidlo použito pro automatické řízení, pak je nutno zajistit pravidelnou kontrolu jeho funkce. Je nutno si uvědomit, že při poruše čidla může být dávkovací člen otevřen na maximum nebo naopak úplně uzavřen, což může způsobit vážné problémy v provozu řízené technologie.

Automatické řízení je neregulérní i při čištění a jiné manipulaci s čidlem (výměna membránové hlavy).

Funkce čidel musí být pravidelně kontrolována. Intervaly mezi jednotlivými kontrolami vyplynou z provozní praxe.

Pro údržbu čidel se smí používat pouze originální náhradní díly dodávané výrobcem čidel.

Informacím obsaženým v tomto návodu byla věnována maximální pozornost. Pokud přesto najdete v tomto návodu chyby budeme rádi, když nám je sdělíte.

▪ 1. ROZSAH POUŽITÍ

Čidla **CSOT 53** jsou optická kyslíková čidla a jsou určena pro měření koncentrace kyslíku v kapalných a plynných médiích a současně i pro měření teploty. Čidla lze použít pouze ve spojení s převodníky (provozní - typ **CSOT 53PX**) a měřiči (laboratorní - typ **CSOT 53LX**) dodávanými společností .a to v rozsahu uvedeném v části 8.

Čidla se používají např. pro měření koncentrace kyslíku na biologických ČOV, pro měření povrchových podpovrchových a spodních vod, v technologiích pro výrobu pitné vody, v rybochovných zařízeních atd.

Provozní čidla se montují zásadně do armatur (snímačů, průtočných bloků nebo pouzder) dodávaných výrobcem čidel.

▪ 2. ROZSAH DODÁVKY

Součástí dodávky čidla je toto příslušenství:

- Návod k používání a údržbě

▪ 3. UVEDENÍ DO PROVOZU - VÝMĚNA MEMBRÁNOVÉ HLAVY

Při uvádění čidla do provozu nebo při výměně opotřebované membránové hlavy postupujeme následovně (obr.1):

Pokud je to nutné čidlo důkladně očistíme.

Opotřebovanou membránovou hlavu odšroubujeme z těla čidla.

Novou membránovou hlavu našroubujeme na tělo čidla a s citem ale **důkladně** dotáhneme. Hlava musí dokonale těsnit na těle čidla. Pokud hlava není dostatečně utažená může měřená voda vniknout do čidla a nevratně ho poškodit.

Čidlo bez membránové hlavy se nesmí ponořit do vody.

▪ 4. MĚŘENÍ

Po připojení čidla na měřicí přístroj a po náběhu přístroje čidlo ihned začne měřit. Není nutná žádná polarizace .

Signál čidla je velice malý. Je proto dobré při měření s čidlem pohybovat co nejméně.

Termistor, který je využit pro měření teploty a korekci signálu je umístěn v kovovém bloku **2** (viz obrázek). Proto musí být čidlo při měření ponořeno minimálně 20 mm

nad úroveň bloku.

Znečištěné čidlo po ukončení měření očistíme pitnou vodou. Membránu lehce otřeme vatou nebo měkkým hadříkem.

Teplota vody nesmí být vyšší než 50 °C.

Pokud je čidlo používáno s laboratorním nebo kapesním přístrojem, přechováváme jej v kalibračním bloku nebo ochranném pouzdru.

Při skladování delším než jeden rok je nutno vyměnit membránovou hlavu čidla..

Poznámka

Po namontování nové membrány je funkce čidla obnovena ihned.

▪ 5. ÚDRŽBA ČIDLA

Oddělovací membrána v provozu stárne - její mechanické vlastnosti se zhoršují. Stárnutí se projeví ztrátou dynamických vlastností a nestabilitou signálu čidla. Pokud je signál nestabilní, je vhodné membránu vyměnit. Výměna membránové hlavy je popsána v části 3.

Pro zajištění bezproblémového provozu je vhodné vyměnit membránu po cca 24 měsících od nasazení (pokud nedojde k jejímu mechanickému poškození). Při použití čidla v relativně stabilních podmínkách (např. v aktivaci biologických čistíren odpadních vod) se tato doba prodlužuje na 36 měsíců.

Znečištěný povrch membrány je možno očistit opatrným otřením navlhčenou vatou. V případě, že je membrána pokryta vrstvou slizových mikroorganismů (např. při provozu v aktivaci ČOV), kterou není možno lehkým otřením odstranit, je vhodné ponořit elektrodu na dobu cca 15 minut do 1% roztoku azidu sodného a pak otřít.

Výměna membránové hlavy, pokud nedošlo během provozu k protržení membrány a ke kontaminaci vnitřního prostoru čidla, se provádí podle postupu uvedeného v části 3. Detekční systém není nutno nijak ošetřovat. Čidlo před výměnou důkladně očistíme.

Případnou výměnu membrán v membránové hlavě zajišťuje výrobce čidla.

Pokud v průběhu provozu dojde k porušení membrány a vnitřní prostor čidla je kontaminován, je nutno provést repasi čidla (pokud není čidlo nevratně poškozeno), které zajistí výrobce nebo jeho

autorizované servisní pracoviště.

▪ 6. ZÁKLADNÍ VLASTNOSTI ČIDLA

▪ 6.1. FUNKCE ČIDLA

Základní prvkem čidla je vrstva luminoforu, která je buzená modrým světlem. Modré světlo generuje v luminoforu červené světlo (luminiscence), jehož intenzita a doba dohasínání je závislá na koncentraci kyslíku ve vrstvě luminoforu. V prostředí bez kyslíku je intenzita i doba dohasínání maximální. S rostoucí koncentrací klesá intenzita i doba dohasínání.

Tento proces se řídí Stern-Volmerovým vztahem, který má tvar

$$I_0/I = 1 + K_{sv} \cdot p_{O_2}$$

kde: I_0 je intenzita luminiscence v prostředí bez kyslíku

I je intenzita luminiscence při parciálním tlaku kyslíku p_{O_2}

K_{sv} je Stern-Volmerová konstanta závislá na použitém luminoforu a vlastnostech vrstvy ve které je luminofor imobilizován

p_{O_2} je aktuální parciální tlak kyslíku

Luminiscence je také ovlivněná teplotou. Pokud není měření prováděno při konstantní teplotě, musí být v měřicím přístroji vliv teploty vykompenzován. Aby bylo možné provést kompenzaci dostatečně kvalitně, je do čidel **CSOT 53** integrován NTC termistor.

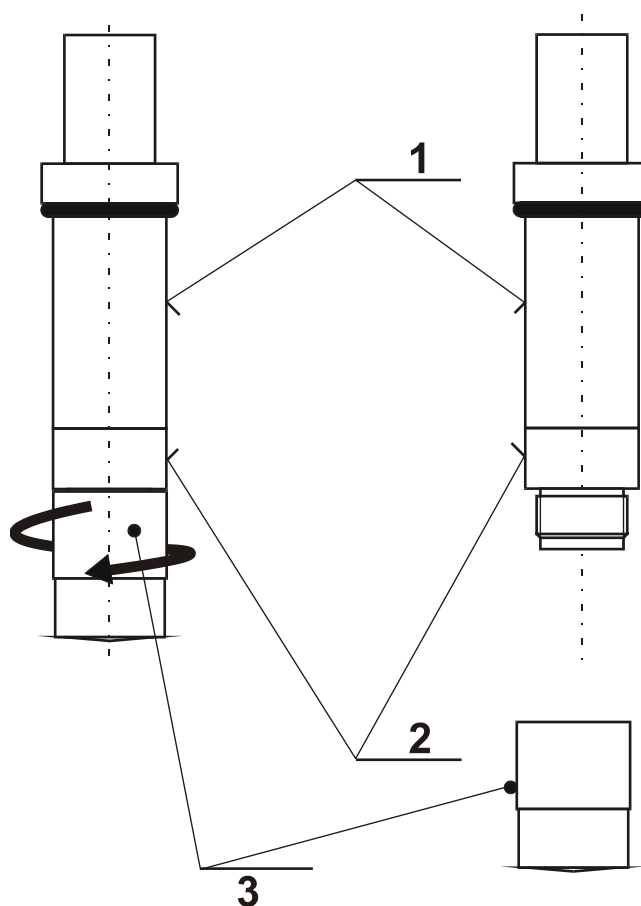
▪ 6.2. ZÁVISLOST PROUDOVÉHO SIGNÁLU ČIDLA NA RYCHLOSTI POHYBU MĚŘENÉHO PROSTŘEDÍ

Protože čidlo při své činnosti nespotřebovává kyslík není signál čidla závislý na rychlosti pohybu vzorku kolem čidla

▪ 7. KONSTRUKCE ČIDLA

Budící záření generováno modrou luminiscenční diodou dopadá na vrstvu luminoforu. Sekundární červené záření dopadá na snímací fotodiodu. Obě diody jsou umístěny v čele čidla a jsou připojeny ke zesilovači, který se nachází rovněž v těle čidla (1). Zesilovač je připojen vícežilovým kabelem s měřicím přístrojem.

Luminofor je oddělený od měřeného prostředí separační membránou instalovanou na výměnné membránové hlavě.

Obr. 1 Kyslíkové čidlo CSOT 53 – montáž membránové hlavy

▪ 8. TECHNICKÉ ÚDAJE

Druh čidla	optické membránové čidlo dynamické měření zhášení luminiscence kyslíkem
Rozsah měření	0,1 až 20,0 mg/l, 1 až 200%
Citlivost	0,01 mg/l, 0,1%
Dynamické vlastnosti	τ - cca 45 s
Minimální rychlost pohybu měřeného vzorku	0 mm/s
Pracovní teplota	0 až 50°C
Skladovací teplota	-10 až 50°C
Tlak	max. 0,6 MPa
Průměr těla	14,5 mm (verze PS, PL, LS, LZ, LPS a LL), 28 mm (verze S)
Délka čidla	57 mm (verze PS a LPS), 113 mm (verze PL), 98 mm (verze LZ), 155 mm (verze LS) 70/100/150 (verze S)
Materiál	PVC, EPDM, PTFE, PET-T, polypropylén silikon, nerezová ocel
Přítomnost CO ₂ , SO ₂ , H ₂ S nemá vliv na měření	
Čidlo neobsahuje žádný elektrolyt	

▪ 9. SKLADOVÁNÍ

Čidlo můžeme přechovávat několik měsíců až jeden rok v bezprašném prostředí bez výparů chemikálií.

▪ **10. OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.**

Z čidla **CSOT 53** demontujeme kabel, který umístíme do elektroodpadu. Zbytek umístíme mezi směsný odpad.

Čidla neobsahují recyklovatelné materiály.

Pro výrobu čidel je použita nerezová ocel, silikonové materiály, PVC, PTFE a polypropylén.

Při likvidaci čidla respektujeme aktuální regionální předpisy pro nakládání s odpadem.